

Portugal

Üldkohtud - Portugal

Sellel lehel antakse teavet Portugali üldkohtute korralduse kohta.

Üldkohtute korraldus

Peale konstitutsioonikohtu (*Tribunal Constitucional*), kelle pädevusse kuulub otseselt põhiseaduslikkuse järelevalve, on Portugalis järgmised kohtute liigid:

1. kõrgeim kohus (*Supremo Tribunal de Justiça*) ning esimese ja teise astme kohtud;
2. kõrgeim halduskohus (*Supremo Tribunal Administrativo*) ning muud haldus- ja maksukohtud;
3. kontrollikoda (*Tribunal de Contas*).

Tegutseda võivad ka merekohtud (*tribunais marítimos*) ja vahekohtud (*tribunais arbitrais*) ning rahukohtunikud (*julgados de paz*).

Seaduses on sätestatud, millistel juhtudel ja millises koosseisus võivad eespool nimetatud kohtud eraldi või koos moodustada kohtualluvuskohtu (*Tribunal dos Conflitos* – kohus, mis lahendab kohtualluvuskonflikte).

Ilma et see piiraks sõjaseisukorra tingimustes loodavaid sõjaväekohtuid (*tribunais militares*) käsitlevate sätete kohaldamist, on keelatud sellised erandliku pädevusega kohtud, kes teevad otsuseid teatavaid kuriteokategoriaid käsitlevates kriminaalasjades.

Kohtud

Supremo Tribunal de Justiça (kõrgeim kohus)

Kõrgeim kohus on kohtute hierarhia kõrgeim organ, mille tegevus ei mõjuta konstitutsioonikohtu pädevust. See koosneb tsiviil-, kriminaal- ja sotsiaalasjade kolleegiumist.

Kohus asub Lissabonis ja selle tööpiirkond hõlmab kogu Portugali territooriumi.

Kõrgeim kohus tegutseb esimehe (kohtu eesistuja) juhtimisel kas täiskoguna (kuhu kuuluvad kõigi kolleegiumide kohtunikud), erikolleegiumidena või kolleegiumidena.

Kõrgeim kohus arutab ainult õigusküsimusi, välja arvatud õigusaktidega ette nähtud erandite korral.

Tribunais da Relação (apellatsioonikohtud)

Apellatsioonikohtud on reeglina teise astme kohtud.

Apellatsioonikohtud asuvad praegu Lissabonis, Portos, Coimbras, Évoras ja Guimarães. Neid juhib esimees (eesistuja), kui need kogunevad kas täiskoguna või siis kolleegiumidena.

Apellatsioonikohtutel on tsiviil-, kriminaal-, sotsiaal-, perekonna- ja noorsoo-, ettevõtlus-, intellektuaalomandi ja konkurentsi, reguleerimise ja järelevalve kolleegiumid. Sotsiaal-, perekonna- ja noorsoo-, ettevõtlus-, intellektuaalomandi ja konkurentsi, reguleerimise ja järelevalve kolleegiumide olemasolu sõltub vajaliku töö mahust või keerukusest. Need luuakse kohtute kõrgeima nõukogu määrusega vastava apellatsioonikohtu esimehe ettepanekul.

Esimese astme kohtud (*Tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Esimese astme kohtud on tavaliselt piirkondlikud kohtud (*tribunais de comarca*). Nende pädevusse kuuluvad kõik asjad, mida ei ole määratud teistele kohtutele. Piirkondlikel kohtutel on nii üld- kui ka eripädevus.

Piirkondlikud kohtud jagunevad eri- või üldpädevusega koosseisudeks, samuti kohalikeks nn satelliitkoosseisudeks. Koosseisud nimetatakse vastavalt kohtumenetluse tüübile ja selle omavalitsuse nimele, kus nad asuvad.

Võib luua järgmisi spetsialiseeritud pädevusega koosseise:

1. kesksiviilkohus (*Central cível*);
2. kohalik tsiviilkohus (*Local cível*);
3. keskkriminaalkohus (*Central criminal*);
4. kohalik kriminaalkohus (*Local criminal*);
5. kohalik alaealiste kriminaalkohus (*Local de pequena criminalidade*);
6. kriminaaluurimise kohus (*Instrução criminal*);
7. perekonna- ja noorsookohus (*Família e menores*);
8. töökohus (*Trabalho*);
9. kaubanduskohus (*Comércio*);
10. täitmiskohus (*Execução*).

Esimese astme kohtud töötavad sõltuvalt juhtumist kas üksi istungeid pidavate kohtunikega, täiskoosseisu või täiskoosseisu ja vandemeestega. Igal piirkondlikul kohtul on esimees, kellel on volitused esindamise ja juhtimise, juhtumikorralduse ning haldus- ja funktsionaalse juhtimise valdkonnas.

Kui ühes kohtus või koosseisus on rohkem kui viis kohtunikku, võib kohtu esimees pärast teiste kohtunike ärakuulamist esitada kohtute kõrgeimale nõukogule vastava kohtuniku eelneval nõusolekul ühe või mitme koosseisu jaoks kohtuniku-koordinaatori (*magi strado judicial coordenador*) kandidatuuri. Kohtunik-koordinaator täidab kohtu esimehe juhendamisel talle esimehe poolt delegeeritud ülesandeid, ilma et see piiraks õigust delegeerida asi kõrgemale kohtule (*avocação*), ning ta peab esitama oma töö kohta aruande, kui kohtu esimees seda nõuab.

Haldus- ja maksukohtud (Tribunais Administrativos e Fiscais)

Haldus- ja maksukohtud on pädevad menetlema hagsid ja apellatsioone, mis on seotud õigussuhetest tulenevate vaidluste lahendamisega haldus- ja maksuküsimustes. Haldus- ja maksukohtud on järgmised:

1. Portugali kõrgeim halduskohus (Supremo Tribunal Administrativo);
2. kesksed halduskohtud (tribunais centrais administrativos);
3. regionaalsed halduskohtud (tribunais administrativos de círculo);
4. maksukohtud (tribunais tributários).

Portugali kõrgeim halduskohus (Supremo Tribunal Administrativo)

Kõrgeim halduskohus on haldus- ja maksukohtude hierarhia kõrgeim organ, kelle tegevus ei piira konstitutsioonikohtu pädevust.

Kohus asub Lissabonis ja selle tööpiirkond hõlmab kogu Portugali territooriumi.

Kõrgeim halduskohus koosneb haldusvaidlusi lahendavast kolleegiumist ja maksuvaidlusi lahendavast kolleegiumist. Kohtu põhipädevus on teha otsuseid kesksete halduskohtute otsuste peale esitatud apellatsioonkaebuste kohta.

Kõrgeima halduskohtu tegevust juhivad esimees (kohtu eesistuja), keda abistavad kolm aseesimeest.

Kohtuasja sisust olenevalt töötab kohus kas täiskoguna, kolleegiumi täiskoguna või kolleegiumina. Täiskogu ja iga kolleegiumi täiskogu uurib üksnes õigusküsimusi.

Kesksed halduskohtud (tribunais centrais administrativos)

Kesksed halduskohtud on reeglina halduspiirkonna teise astme kohtud. Portugalis on praegu kaks keskset halduskohut (põhjapiirkonna apellatsiooniaseme halduskohus ja lõunapiirkonna apellatsiooniaseme halduskohus).

Nende peamine ülesanne on vaadata läbi regionaalsete halduskohtute ja maksukohtute otsuste peale esitatud apellatsioone.

Iga kohus koosneb haldusvaidlusi lahendavast kolleegiumist ja maksuvaidlusi lahendavast kolleegiumist.

Keskse halduskohtu tegevust juhivad esimees (kohtu eesistuja), keda abistavad kaks aseesimeest.

Kesksed halduskohtud vaatavad läbi nii fakti- kui ka õigusküsimusi.

Regionaalsed halduskohtud (tribunais administrativos de círculo) ja maksukohtud (tribunais tributários)

Regionaalsed haldus- ja maksukohtud on esimese astme kohtud, mille põhiülesanne on lahendada haldus- ja maksuvaidlusi. Nad võivad tegutseda iseseisvalt, regionaalse halduskohtu või maksukohtu nime all või ühiselt haldus- ja maksukohtu nime all.

Nende tegevust juhib esimees, kelle CSTAF (*Conselho Superior dos Tribunais Administrativos e Fiscais* – haldus- ja maksukohtute kõrgeim nõukogu) nimetab ametisse viieks aastaks.

Neid kohtuid juhib reeglina üks kohtunik, kuid seaduses on sätestatud, et teatavatel juhtudel võib kohaldada teistsugust korda.

Rahukohtunikud

Rahukohtunikud (*juogados de paz*) pakuvad alternatiivset võimalust tsiviilõiguslike vaidluste lahendamiseks küsimustes, mis hõlmavad väikeseid rahasummasid ega puuduta perekonna-, pärandi- ega tööõigust.

13. juuli 2011. aasta seaduse nr 78/2011 praeguse versiooni kohaselt on rahukohtunikud pädevad hindama ja lahendama tuvastamishagisid, mille maksumus ei ületa esimese astme kohtute pädevust (15 000 eurot).

Sama seaduse artikli 9 kohaselt on rahukohtunikud pädevad arutama ja otsustama järgmist:

1. hagid kohustuste täitmise tagamiseks, välja arvatud rahaliste ühinemislepingute täitmisega seotud hagid;
2. hagid vallasvara üleandmiseks;
3. kaasomandiga seotud õigustest ja kohustustest tulenevad hagid, kui vastav üldkoosolek ei ole otsustanud, et kaasomanike või kaasomanike ja haldaja vahelised vaidlused tuleb lahendada vahekohtus;
4. ehitiste omanike vaheliste vaidluste lahendamise hagid, mis on seotud ajutise sundlõbipääsu, loodusliku vee äravoolu, üleujutuse eest kaitsmise tööde, kanalisatsiooni, kanalite ja hekkide ühiskasutuse, akende, uste, verandade jms konstruktsioonide avamise, katuselt vihmavee äravoolu, puude ja põõsaste istutamise, sisemiste ja väliste vaheseintega;
5. vara tagasivõitmise hagid, valdushagid, igamise, omandamise ja jagamise seotud hagid (ühiselt hallatavad varad);
6. hagid, mis käsitlevad kaasomandis oleva vara kasutamise ja haldamise õigust, hoonestusõigusi, kasutusvalduse õigusi, kasutus- ja elamisõigusi ning asjaõigust seoses osajalalise kasutamise lepingutega;
7. vara rentimisega seotud hagid, välja arvatud väljatõstmine;
8. nii lepingulist kui ka lepinguvälist tsiviilvastutust käsitlevad hagid;
9. lepingute, välja arvatud töölepingud ja maarendid, rikkumisega seotud hagid;
10. kohustuste üldise tagamisega seotud hagid.

Rahukohtunikud on pädevad arutama ka tsiviilkorras hüvitise taotlusi järgmistel põhjustel (kui süüdistust ei ole esitatud või on sellest loobutud):

1. kehavigastus;
2. hooletusest põhjustatud kehavigastus;
3. laim;
4. solvamine;
5. vargus;
6. kahju tekitamine;
7. piirikivide rikkumine;
8. pettus toidu, joogi või teenuste saamiseks.

Kooskõlas artikliga 16 on igal rahukohtunikul lepitusteenistus, mis on kättesaadav neile, kes seda vaidluste lahendamise alternatiivse meetodina kasutada soovivad. Selle teenistuse eesmärk on ergutada vaidluste varajast lahendamist poolte kokkuleppel. Teenistus on pädev vahendama kõiki lepituse alla kuuluvaid vaidlusi, isegi neid, mis ei kuulu rahukohtunike pädevusse.

tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 13/09/2020